

зовнішні, а і внутрішні протиріччя, знаходить повне відображення в соціально-психологічному феномені самовизначення.

Від змісту життєвого самовизначення залежить не лише позитивне рішення внутрішніх протиріч, але і направленість розвитку особистості в цілому.

Професійне самовизначення відіграє важливу роль в процесі соціалізації. Сучасні умови на ринку праці, сам вхід в ринкову економіку змінюють характер і мету праці: зростає її інтенсивність, посилюється напруга, вимагається високий професіоналізм, особливо необхідними якостями стають витривалість і професіоналізм. Всі ці вимоги, в свою чергу, вказують на важливі психологічні якості, які повинні бути наявні у людини на ринку праці: активність, стресостійкість, виражені когнітивні здібності, працелюбність, моральність. Тому однією із найважливіших задач є розробка психологічного забезпечення професійної діяльності, яка б сприяла створенню ефективної системи, як психологічного так і професійного консультування, яке б забезпечило умови для вільного життєвого та професійного самовираження і самореалізації людини, її успішної адаптації до соціально-економічних умов, які постійно змінюються.

Актуальність проблеми професійного вибору в зв'язку з іншими компонентами життєвого самовизначення недостатньо розроблена в спеціальній літературі і її детальна проробка дає можливість вийти на рішення дуже багатьох психологічних проблем особистості: на визначення значення професійного вибору для людини; на типологію зв'язку професійного вибору з життєвим самовизначенням; на проблему первинної соціалізації особистості.

Щукина Ганна Юріївна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пріснякова Людмила Макарівна

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ КОХАННЯ ТА ЛЮБОВІ В ПСИХОЛОГІЇ

В психології існують різні підходи до розуміння феномену «Любов». Кожен підхід має свої сильні та слабкі сторони. Психологія кохання, розкриття для психології простір цінності, значення, досвід, можливість продовжувати себе в іншій людині суб'єктивність та діяльності особистість розвивається разом з олюдненням сучасні знання.

Феномен кохання цікавив людство протягом століть: про кохання складали пісні, писали вірші та романи, образи коханих увічнювали в скульптурі та архітектурі – у коханні шукали в людині людське. На сучасному етапі розвитку психології видається можливим поєднання цього пошуку з науковим пізнанням.

Якщо у вітчизняній науці психологія кохання, сексу, відносин між статями практично не вивчається, то на Заході ці розділи виявилися більш затребуваними, ніж наукова психологія. Перед пострадянською психологією стоїть завдання врахувати досягнення зарубіжної психології в цих областях без сліпого копіювання, дослівного цитування та неадаптованого використання методів і висновків західної психології. Відповідно до цієї тенденції, психологія кохання яскраво ілюструє необхідність синтезу, а не повної асиміляції західної психології.

Зближення психології з практикою, народження « живої » психології - тенденції та завдання розвитку психології наприкінці століття. До психології кохання звертаються запити педагогічної практики, психологічної служби, реклами, ЗМІ, медицини. У сфері освіти, як середньої, так і вищої, залишаються нерозвиненими курси психології емоцій, любові та сімейної психології. У дошкільних закладах не реалізуються програми гендерного виховання дітей.

Наступною тенденцією розвитку психології є поліпарадигмальність. Різноманітність теорій, методів, категорій змушує дослідника обирати найбільш адекватний його методологічним поглядам об'єкт і предмет дослідження. Психологія кохання відрізняється відсутністю єдиного визначення кохання, загально визнаної наукової теорії кохання. Концепції кохання є передусім описовими та відображають досвід автора як людини та/або терапевта. Дослідження в області психології кохання нечисленні і описують формування інтересу до партнера протилежної статі (класичні експерименти двофакторної теорії емоцій), відмінності між симпатією та коханням, а не сама любов. Психологія кохання відображає всі плюси та мінуси поліпарадигмальності психології та дозволяє вирішити проблему адекватності методології, теорії та методу хоча б у межах однієї конкретної галузі.

Популяризація та пов'язана з нею фальсифікація психологічних знань була характерною рисою кінця 20-го та початку 21-го століть. Книги про те, як успішно вийти заміж, зрада та як цього уникнути, як бути коханою, повні суперечливих порад, заповнили полиці магазинів. Завдання наукової психології – заповнити вакуум знань, який зараз заповнює популярна псевдопсихологія. Поява підпільного кохання (проституція, порнографія, гомосексуалізм), індустріалізація та плюралізація сексуальної культури, розмежування сексуальності та репродукції (з появою контрацепції, генної інженерії) ставить завдання розуміння феномену сексуальності та любові людини до психології. Основні труднощі, з якими зіткнеться людина XXI століття, не стільки сексуальні, скільки комунікативні – відчуття

самотності, незадоволена потреба в саморозкритті, любові, психологічній близькості. У цьому сенсі психологія кохання є більш цікавою і перспективною темою, ніж психологія сексуальності.

Перші спроби визначити основні характеристики кохання за допомогою факторного аналізу привели до виділення двох:

- 1) емоційна підтримка об'єкта кохання;
- 2) толерантність до його недоліків і вимог.

С. Рубін включає в любов турботу, потребу і довіру до іншого. Однак ці складові притаманні дружбі. Дінер і Пищинський спрощують любов до високої симпатії та сексуального потягу, тоді як Педерсен і Шумейкер розуміють любов як п'ятикомпонентний феномен, який включає:

- спільноту – діяльність, яка здійснюється лише з романтичним партнером;
- експресія – вербальне і невербальне вираження потягу і прихильності;
- намір і комунікація – усвідомлення проблем любовного партнера і здатність обговорювати і вирішувати ці проблеми;
- романтизм – наявність ідеалізованих установок на любовні стосунки, підкреслення хвилювання в присутності коханої людини;
- чуйність і спонтанність – готовність відгукнутися на спонтанні бажання партнера.

Слід зазначити, що сьогодні психологія любов є один з розділів психології та максимальне показує повністю основний тенденції її розвитку:

- 1) необхідність синтезу досягнень вітчизняної та західної психології ;
- 2) зближення психології з практикою, народження «живої» психології;
- 3) полі парадигність;
- 4) популяризація і пов'язана з нею фальсифікація психологічних знань.